

περίπτωση αρρώστιας υπαγορεύει τη θεραπεία της με τον ίδιο τρόπο που το αίσθημα της πείνας μας υπενθυμίζει ότι χρειαζόμαστε φαγητό (σσ. 264-265).

Ο Μεθοδικός αντιλαμβάνεται τις ασθένειες ως «κοινότητες», ως γενικότητες. Ο όρος δεν παραπέμπει στη μεταφυσική έννοια των καθόλου όντων. Σημαίνει απλώς ότι δύο ή περισσότεροι άνθρωποι μπορεί να πάσχουν από την ίδια αρρώστια (σ. 267). Αυτή η θέση των Μεθοδικών βρίσκεται σε διάσταση με την υπόλοιπη ιατρική παράδοση. Οι Λογικοί δεν έπαψαν ποτέ να ισχυρίζονται ότι η γνώση είναι πρώτιστα γνώση των καθόλου και να συμπεραίνουν ότι η ιατρική, η οποία ασχολείται με τα επί μέρους, έχει καθαρά υποθετικό χαρακτήρα. Αντίθετα για τους Μεθοδικούς η ιατρική γνώση δεν είναι αμφισβητήσιμη ή αμφισβητούμενη. Αποκτάται με έναν απολύτως θεμιτό τρόπο, μέσα από μια μη δογματική, «καθημερινή» χρήση τόσο του λόγου όσο και της εμπειρίας. Βασίζεται στην πρακτική ικανότητα του γιατρού να παρατηρεί και να αναγνωρίζει τα συμπτώματα μιας ασθένειας. Επιδέχεται συστηματοποίηση και χωρίς εξαιρέσεις εφαρμογή σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Είναι γνώση *simpliciter* και όχι γνώση δευτέρας τάξεως (σσ. 275-276).

Είναι πλέον εύκολο για τον Frede να ερμηνεύσει τον φαινομενικά παράδοξο ισχυρισμό του Σέξτου Εμπειρικού, ότι ο Πυρρώνειος σκεπτικισμός και «τὰ ὑπὸ τῶν μεθοδικῶν λεγόμενα» (ΠΥ Ι 239) παρουσιάζουν κάποια συγγένεια. Σκεπτικοί και Μεθοδικοί επιτίθενται και οι δύο στη δογματική παράδοση. Αμφισβητούν τις μεταφυσικές και επιστημονικές θεωρίες για την κρυμμένη δομή και φύση της πραγματικότητας. Αρνούνται την ανάγκη της δογματικής φιλοσοφίας και ιατρικής για την καθημερινή ζωή και την ιατρική επιστήμη αντίστοιχα. Υιοθετούν «καθημερινές», μη φιλοσοφικές, μη δογματικές γλωσσικές χρήσεις. Ακολουθούν τα φαινόμενα στη θεωρία και στην πράξη. Εμπιστεύονται τον κοινό νου και αποκομίζουν γνώσεις,πίστεις και πρακτικές από την καθημερινή εμπειρία.

Η οπτική γωνία, που ο Frede υιοθετεί ως προς τη Μεθοδική σχολή, υπαγορεύεται και με τη σειρά της επηρεάζει την ερμηνεία που δίνει στον Πυρρώνειο σκεπτικισμό. Τόσο ο Σκεπτικός όσο και ο Μεθοδικός παρουσιάζονται ως φορείς μιας επανάστασης στα πλαίσια τη φιλοσοφικής και ιατρικής σκέψης. Ωστόσο, και οι δύο είναι θαυμάσια ενταγμένοι στον περίγυρό τους: ο Σκεπτικός διατηρεί τις κοινωνικές και επαγγελματικές συμβάσεις στην καθημερινή του ζωή και ο Μεθοδικός εξακολουθεί να εφαρμόζει παραδοσιακές ιατρικές πρακτικές.

BOYLA TSOYNA-MCKIRACHAN
CLAREMONT, LA, USA

Λ.Κ. Μπαρτζελιώτη, *Ο Ελληνοκεντρισμός και οι κοινωνικοπολιτικές ιδέες του Πλήθωνος*, Αθήνα, 1989, σελ. 95.

Στη μελέτη του αυτή ο επίκουρος καθηγητής της Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών κύριος Λ. Μπαρτζελιώτης, επιχειρεί να καταδείξει την προσφορά του Γεωργίου Γεμιστού ή Πλήθωνα (1355-1452) στις πολιτικές και κοινωνικές ιδέες της εποχής του. Η Εισαγωγή (σσ. 11-28) διαιρείται σε τρία τμήματα (1ο. Γένεση και ανάπτυξη του Νεοπλατωνισμού, 2ο. Ο Πλήθων ως νεοπλατωνικός φιλόσοφος, 3ο. Ο αντισχολαστικισμός του Πλήθωνος) και αποτελεί την προβληματική μέσω της οποίας ερμηνεύεται η

στάση του Πλήθωνα κατά τη διάρκεια της διαμάχης ανάμεσα στον πλατωνισμό και τον αριστοτελισμό.

Το υπόλοιπο μέρος του βιβλίου απαρτίζεται από δύο κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο που επιγράφεται: «Ο Ελληνοκεντρισμός του Πλήθωνος», περιέχει τις εξής θεματικές: Οι αντιπαραθέσεις του φιλοσοφικού λόγου (σσ. 29-33), η εθνική αντίσταση του Νεοπλατωνισμού (σσ. 33-36), η αποκατάσταση του «Έλληνας» (σσ. 36-42), ενοράσεις και οράματα (σσ. 43-47). Σ' αυτές εκτίθεται και κρίνεται απ' τον συγγραφέα ο νεοπλατωνικός στοχασμός, όπως εκφράστηκε απ' το διανοητή του Μυστρά, τον Πλήθωνα. Η μεθοδολογική συνοχή που διέπει το παραπάνω κεφάλαιο επιτρέπει στον μελετητή να εντοπίσει τη συμβολή του Πλήθωνα στον εμπλουτισμό τον νεοπλατωνικού εκλεκτισμού, πράγμα που ο τελευταίος επιτυγχάνει με τη στωϊκή και ελληνική παράδοση.

Το δεύτερο κεφάλαιο τιτλοφορείται: «Οι κοινωνικοπολιτικές ιδέες του Πλήθωνος» και διακρίνεται στα παρακάτω μέρη: 1ο Η οντολογική θεμελίωση του ανθρώπου, 2ο. Ο άνθρωπος ως κοινωνικοπολιτικό ον, 3ο. Προτεινόμενα μέτρα για την ανόρθωση της Πολιτείας, 4ο Λειτουργία της Πολιτείας. Εδώ ο κ. Μπαρτζελιώτης θεωρεί και αναλύει συστηματικά τον βαθμιαίο μετασχηματισμό των οντολογικών και μεταφυσικών θεωρήσεων του Πλήθωνα σε κοινωνικοπολιτική εισήγηση για την ευρυθμότερη λειτουργία της Πολιτείας. Η επιχειρηματολογία του συγγραφέα στο κεφάλαιο αυτό ενισχύει την αρχική του πρόθεση κατά την οποία η συμβολή του Πλήθωνα στο απώτερο ελληνικό παρελθόν και μέλλον θα γίνει σαφέστερη κατά την παρουσίαση του ελληνοκεντρισμού και των κοινωνικοπολιτικών του ιδεών. (Πρόλογος, σ. 10).

Η εργασία αυτή, και τούτο ίσως αποτελεί τη δομική ακμή της, δεν παραμένει σε περιγραφικά όρια αλλά οι θέσεις του φιλοσόφου Πλήθωνα, εξετάζονται με λογική και συνεκτική σειρά. Αναλύοντας ο καθηγητής Μπαρτζελιώτης τις σχετικές απόψεις του Πλήθωνα, τις ερμηνεύει στις ύστατες συνέπειές τους, παρουσιάζοντας τις όπως ακριβώς είχαν στην εποχή τους. Τέλος, ο αναγνώστης αποκομίζει την εντύπωση ότι το βιβλίο αυτό, συνιστά βασικό έργο για κάθε σχετική έρευνα, επειδή επιτυγχάνει την καλλίτερη επεξεργασία τόσο των πρωτογενών πηγών (Έργα του Πλήθωνα, επιστολιαίες αποκρίσεις του) όσο και της υπάρχουσας δευτερεύουσας βιβλιογραφίας. (Έκθεση νεοπλατωνικών και αριστοτελικών αντιλήψεων, συστηματική έρευνα άλλων συγχρόνων μελετών για τον Πλήθωνα, αξιοποίηση φιλοσοφικών περιοδικών που αναφέρονται στο υπό εξέταση αντικείμενο κ.ο.κ.).

ΔΡ ΠΕΤΡΟΣ Ι. ΦΑΡΑΝΤΑΚΗΣ

ΑΘΗΝΑ